

A MAGYARORSZAGI VASUTI SZEMELYZET ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ KÖZLÖNY

Megjött a kereskedelmi miniszter válasza az emlékiratunkra.

Értsük meg egymást!

A Máv. vasuti munkások és ideiglenes alkalmazottak szervezkedése és mozgalmá még csak gyermekkorát éli. Erőteljesen lüktet ugyan, nagy és értékes eredményeket ért el máris és még jelentékenyebb vívmányoknak áll a küszöbén, de éppen mert még gyermekkorát éli, nem mentes a gyermekbetegségektől.

Ezek közé tartozik elsősorban a *személyeskedés és az egyenetlenkedés*, a visszavonás. Tudjuk, hogy évek múlva, ha majd a szervezet fölvilágosító és nevelő munkája át-meg át-hatotta az elméket és a szíveket, az összes józan és öntudatos vasutasok úgy állanak a szervezet és a kitzűzött célok mellett, mint a gránitfal. Apró civódások, a mi körüinktől távol eső jelszavak nem lesznek képesek megbontani a sorainkat.

Mindenki tisztában lesz azzal, hogy mit akarunk, de tisztában lesz azzal is, hogy a kitzűzött nemes és magasztos célokat, amelyek az összes vasuti alkalmazottak helyzetének javítását, szabadságának a kivívását vannak hivatva megszerezni, csak úgy érhetjük el, ha mindannyian válllvetve működünk, egyetértő erővel és testvéries áldozatkészséggel.

Ezt, sajnos, eddigelé még nem mondhatjuk el magunkról. Vannak ugyan már most is fölvilágosodott munkástársaink nagy számmal, akik odaadó lelkesedéssel és határt nem ismerő áldozatkészséggel támogatják a mi közös ügyünket, de vannak olyanok is, akik rabszolgái hangulatuknak és szenvedélyeiknek és az egyéni haragot, sértődöttséget vagy gyűlöletet fölébe

helyezik a közérdeknek, az ő saját és összes munkástársaik érdekeinek.

Ezek a munkástársaink, bizonyára nem rosszakaratból, csak gyengeségből, megteszik azt, hogy ha valamiért vagy valakire megharagszanak — akár joggal, akár jog nélkül — duzzogni kezdenek, bosszút forralnak és a szervezetnek fordítanak hátat, a szervezetet károsítják meg. Nem látják a szerencsétlenek, hogy ezzel a saját érdekeiket tiporják lábbal és saját maguk alatt vágják el a fát.

Előfordul azután az az eset is, hogy tőlünk távol álló forrásból eredő jelszavaknak, idegen elemek biztatásának ülnek föl egyesek vagy többek és ennek alapján saját munkástestvéreik ellen fordulnak olyan ádáz dühvel, olyan gyilkos haraggal, mintha nem társak volnának a közös szenvedésben és a közös érdekekért folyó harcban, hanem halálos ellenségek, akik nem ismernek más célt és vágyat, mint egymást elpusztítani.

Könnyen ki lehet találni, hogy mire célozunk: a rákospalotai péntek esti esen ényekre. Valóban elszomorító és megcségyenítő dolog az, ami ott történt. Államvasuti munkások ádáz gyűlölettel törtek egymásra, szidták egymást, olyan vad haraggal hadakoztak egymással, hogy a tájékozatlan idegen azt hihette volna, az orosz-japán harctéren van, nem pedig öntudatos és közös célokért küzdő munkások gyülekezetén.

Hát biz ez végtelenül elszomorító dolog. Annál szomorubb, ha meggondoljuk, hogy tulajdonképpen *mások* kedvéért tüztek össze a jelenvolt munkástársak, olyan jelszavak szolgálatában, amelyek teljesen távol állanak az államvasuti munkások körétől és

— mondjuk ki bizvást — kívül esnek a mi égetően sürgős gazdasági harcunk érdekkörén.

Mit gondolnak azok a munkástársaink, hogy ki a legyőzött és megkárosított a pénteki ütközet után? Nem azok, akiket leszavaztak a gyűlésen és akiket elnémitottak, *hanem a mi nehez áldozatokkal, nagy fáradsággal fölépített szervezetünk, a vasuti alkalmazottak összeségének a legfontosabb érdekei és jövője.*

Ez ellen akartak harcolni, ezt akarták megkárosítani pénteken este a palotai gyűlésen? Alig hiszszük, hiszen ez egyértelmű volna az *öngyilkossággal*.

Azt készséggel elhiszszük, hogy véleményeltérések, elvi különbségek vannak a Máv. munkások és ideiglenes alkalmazottak körében is. Bátran állíthatjuk: sohse fog elkövetkezni az az időpont, hogy az összes vasutasok mind egy véleményen lesznek minden tekintetben és mind egytől-egyig egy politikai hitet vallanak. *De azért össze kell tartaniok és válllvetve kell a jobb és igazságosabb jövő érdekében működniök.*

Megismételjük azt, amit már olyan gyakran hangoztattunk, de amit — úgy látszik — nem lehet elég gyakran kiemelni, hogy *a Magyar Vasutas közé tömörült vasutas-szervezet nem politikai, hanem gazdasági szervezet.* Helye van ezen szervezeten belül minden becsületes, józan vasuti alkalmazottnak faji, vallási különbség nélkül és tekintet nélkül politikai meggyőződésére.

Csak egy feltétele van annak, hogy tagja lehet-e a vasuti alkalmazott a szervezetnek. Az, hogy őszintén akar-e harcolni a nagyobb darab kenyérért, a több jogért és a teljesebb szabad-

ságért. De meggyőződését nem kell cserébe adnia a szervezethez való csatlakozásért. És aki a szervezet tagja, az minden szavával, minden lépésével arra vigyázzon, hogy ne ártson a szervezetnek, mert akkor saját magának, de az összeségnek is árt. Ugy cselekszenek azok a munkástársaink, akik külső befolyás alatt és külső okokból durva és gyűlöletes testvérháborút folytatnak, mint a puszkaporos raktár őrségének azok a tagjai, akik tüzet vetnek a puszkapor közé, mert egymás társukra megharagudtak. Persze, hogy elpusztul az, akire haragusznak, de a levegőbe röptül az egész raktár, levegőbe röptül az egész őrség és a levegőbe röptülnek ők maguk, a gyújtógatók is.

Éppen az utóbbi hetek eseményei élénk bizonyosságát szolgáltatják annak, hogy mennyire üdvös és mennyire szükséges a MÁV. munkások vasfegyelme és acélos összetartása. *Megjött a kereskedelmi miniszter válasza* a két hónap előtt beadott emlékiratunkra. Több kívánságunk nem talált kellő megértést és méltánylást, de igen fontos és életbevágó reformokat ígér a miniszter a közel jövőre és több nagyon becses és elvi jelentőségű vívmányt engedélyezett máris, többek között olyan vívmányokat is, amelyek eddigelé még a kinevezetteknek sem voltak meg.

Minék köszönhetjük a miniszter szociálpolitikai belátásán kívül azt, hogy kívánságainkkal részletesen és behatóan foglalkozott és közülük máris számosat teljesített és még sokkal többet helyezett kilátásba. **Csakis a szervezetünknek és a mi imponálóan erős összetartásunknak! Ha nincs meg a szervezetünk és nem tartunk össze, szóba sem áll velünk sem a miniszter, sem a MÁV. igazgatósága.**

És hogyan fogjuk elérni azt, hogy a kilátásba helyezett reformok teljesen, kielégítően és minél gyorsabban teljesüljenek, továbbá kedvező megoldást nyerjenek azok az elsőrangú fontosságú kívánságaink, amelyek eddigelé méltánylásban nem részesültek? Talán azzal, ha ellenfeleink öröme és a világ gunyakajára egymást ütjük, egymás ellen fenekedünk és összetartás helyett a személyes hercehurcát honosítjuk meg? Bizonyára nem!

Tisztában kell, hogy legyen mindenki azzal, hogy *csakis akkor fogunk tovább haladni az érvényesülés és diadal útján, ha az eddiginél még erősebben összetartunk, ha még tömegesebben egytől-egyig csatlakozunk a szervezethez.*

Minél erősebb a szervezetünk, annál hamarabb és annál többet fogunk a jövőben is kivívni.

Érezni, tudni kell ezt mindenkinek, akiben egy csöpp józanság és egy szikrányi becsületérzés van.

Ez okból szeretettel, de komolyan és határozottan felszólítjuk az összes

munkástársainkat, hogy ne adják oda magukat vak és veszedelmes eszközül a szervezet megbontására és nemes, nagy céljaink, magasztos küzdelmünk megrontására.

Akármilyen elvi vagy véleményeltérés válasza is el őket egymástól, *a szervezeten belül valamennyien testvérek, harcostársak legyenek, akik nem egymás ellen harcolnak, hanem az elnyomatás és kizsákmányolás ellen és nem azért küzdenek, hogy gyűlöletes eszközökkel egymásra erőszakolják a politikai nézetüket, hanem azért, hogy minden vasutasnak meglegyen az emberséges megélhetése nehéz és felelősség teljes munkájáért és meglegyen a minden polgárt megillető szabadsága.*

Munkástársak, testvérek: értsük meg egymást!

A miniszter válasza.

— A vasuti munkások és ideiglenes alkalmazottak emlékiratának elintézése. —

Elismerésre méltó gyorsasággal intézte el a kereskedelmi minisztérium azt az emlékiratot, amelyet július hó 10-én tartott nagygyűlésünk megbízásából terjesztettünk be a MÁV. munkásai és ideiglenes alkalmazottai helyzetének javítása és munkaviszonyaiknak szabályozása tárgyában.

Megírtuk, hogy az időtrabló, bürokratikus írásbeli eljárás helyett nemrég szöbeli ankétet tartottak a kereskedelmi minisztériumban Vörös László kereskedelmi miniszter elnöke alatt, a minisztérium és a MÁV. igazgatóságának főbb tisztviselőinek részvételével. Ezen szaktanácskozás alapján aug. 30-iki kelettel 165030/1905. sz. alatt rendeletet bocsájtott ki Vörös László kereskedelmi miniszter, amelyben az emlékiratban foglalt kívánságoknak elintézését tudatja a MÁV. igazgatóságával «a legszélesebb körben való közlés végett».

Nekünk módunkban áll — jobban, mint a MÁV. igazgatóságának — a kereskedelmi miniszter ur rendeletét az érdekeltek között a legszélesebb körben ismertetni, de szükséges is, hogy az összes szervezett vasutasok, akiknek nevében és megbízásából annak idején az emlékiratot benyújtottuk, megtudják, hogy mit válaszolt a miniszter, melyik kívánságot teljesítette és melyiket utasította el.

Ez okból a Magyar Vasutas-ban majdnem szösz szerint közöljük a rendeletet, de gondoskodni fogunk arról is, hogy az érdekeltektársaink külön lenyomatban megkaphassák a fontos és ránk nézve mindenesetre életbevágó érdekű miniszteri választ.

A rendelet érdemére nézve ezuttal csak röviden nyilatkozunk. Véleményt mondani hivatott lesz az egész ország államvasuti munkássága és ideiglenes alkalmazottjai, akik lehető legrövidebb időn belül országos gyűlésen fognak állást foglalni a rendelet ügyében.

Annyit már most mondhatunk, hogy bár a legfontosabb és legjelentősebb reformok tárgyában csak nem is egészen körvonalozott ígéretet kaptunk, egynémely más kívánságra nézve pedig sajnálattal állapíthatjuk

meg, hogy nem találkozott kellő megértéssel és méltánylással, több és szintén fontos kívánsága a MÁV. munkásságának és ideiglenes alkalmazottaknak teljesen kedvező elintéztet nyert és ez a körülmény, valamint az a mód és a sietség, amelylyel az emlékirat elintéztése megtörtént, *feltétlenül elismerést érdemel* az összes érdekeltek részéről.

Igen természetes, hogy ez az elismerés az előlegezett bizalmat is jelenti arra nézve, hogy a miniszter ur rendeletében lefektetett ígérek a lehető leggyorsabban és teljes mértékben megvalósulnak.

A miniszteri rendelet az emlékiratban lefektetett kívánságokat három csoportba osztja.

Első helyre — ugymond a rendelet — kell tennem a törvényhozás jogkörébe tartozó kéréseket, mint amelyek a legmesszebb mennek és amelyeknek teljesítése nemcsak a magam, illetőleg a kormány elhatározását igényelik.

A második csoportba sorozom az emlékirat összes általános természetű, a vasuti igazgatás körébe tartozó kéréseit.

Végül külön csoportba kívánom tárgyalni, teljesen eltérő természetűknél fogva a m. kir. államvasutak alkalmazottainak nyugbérpénztárára vonatkozó kéréseket.

A törvényhozás illetékességének körébe tartoznak az emlékiratban foglaltak közül: a munkaviszonyra és munkásválasztmányok szervezésére, a baleset-biztosításra és a betegsegélyezésre vonatkozó kérések.

I. Törvényhozási ügyek.

1. Munkaviszony és munkásválasztmányok.

Az emlékirat kéri a munkaidő szabályozását olyképpen, hogy az napi 9 óránál hosszabb ne lehessen és ott, ahol a szolgálat folytonosságot követel, ez 18 órában állapítható meg, melyet követőleg minden héten egyszer 36 órai pihenő adassék; kéri továbbá, hogy a munkaadó és munkások közötti egyetértés szempontjából a munkásválasztmányok intézménye meghonosítható.

A készülő új ipartörvény fog rendelkezéseket tartalmazni a munkások munkaidejéről és e közben feltétlenül szükséges pihenők tekintetében is; fog továbbá rendelkezni a folytonos üzemekben foglalkozó munkások felváltása iránt is, mert *abban teljesen egyetérték az emlékirattal, hogy 24 órai egyfolytában való ipari munka oly mértékben veszi igénybe a munkást, hogy az egészségét kockáztatja vele.*

A készülő ipartörvény már nagyon előhaladt stádiumban van, melyben általános érvényű rendelkezések fognak foglaltatni; indokoltnak tartom tehát, *az e részben felhozott kérés tárgyalását azon időre halasztani, hogy azon rendelkezések kereteibe legyen a vasuti munkások munkaideje is beilleszthető.* A vasuti üzem alkalmazottainak nagyrésze azonban nem tartozván az ipartörvény hatálya alá, azokra nézve ugyanakkor szándékozom e fontos kérdést megoldani.

A munkásválasztmányok intézményét igen üdvösnek, a munkaadók és munkások közötti viszony szabályozására kiválóan alkalmasnak tartom. E végből *kötelezőleg kívánom ez intézményt meghonosítani*, amit ismét csak az ipartörvény módosítása kapcsán tehetek, minek során alkalmaztatni fog ez az intézmény a m. kir. államvasutak összes műhelyeiben.

Tájékoztatásul közlöm, hogy az ipartörvény módosításának munkálatai már annyira vannak, hogy az egész külföldi anyagot tartalmazó nagy munkát (négy kötet) már néhány hét múlva, maga az új törvényjavaslat pedig legkésőbb jövő év nyarán megjelenik. Annak alapján ezután a m. kir. államvasutak munkásait illetőleg, a szükséges intézkedések a lehető legrövidebb idő alatt megteendők lesznek.

Önként érthető, hogy az új ipartörvény

biztosítékokat fog tartalmazni arra nézve is, miszerint a munkásválasztmányok tagjai ezen minőségükben kifejtendő tevékenységükben teljes méltánylásban és figyelemben részesüljenek.

2. Baleset-biztosítás.

Az emlékirat kéri a vasuti alkalmazottakra nézve a kötelező baleset-biztosítás behozatalát a munkások minden megterhelése nélkül.

E részben megnyugtathatom a kérvényező munkásokat, hogy a kötelező munkás-baleset-biztosítás behozatalát, a munkások minden külön megterhelése nélkül, a legsürgősebb szociálpolitikai feladatnak tekintem, melyet elő is készítették teljesen arra, hogy a törvényhozás rendes működésének helyreállta idején a vonatkozó törvényjavaslat — mely minden más intézménytől függetlenül tervezetik — késedelem nélkül alkotmányos tárgyalás alá legyen vehető. E törvényjavaslat, illetőleg az alkotandó törvény végrehajtása rendjén lehet és kell majd gondoskodni a vasuti alkalmazottak különleges viszonyairól. Az erre vonatkozólag készen álló törvényjavaslat éppen e részben igényel még módosítást.

3. Betegsegélyezés.

Az ezen pont alatt felsorolt kívánságok részben magára a fennálló törvényre, részben a fennálló betegsegélyző-pénztár autonóm működési körére vonatkoznak.

A mi a törvényre vonatkozó kérelmeket illeti, azokat a munkások betegsegélyezéséről szóló 1891. évi XIV. t.-c. ugyancsak folyamatban és nagyon előhaladt stádiumban levő módosítása kapcsán vehetem csak fontolóra, biztosítva már most a munkásokat, hogy e részben a legmesszebbmenő módon kívánom óhajaikat figyelembe venni.

Az e részben előterjesztett kívánságok másik csoportja azonban oly természetű, melyek sem a törvényhozás, sem a törvényt végrehajtani hivatott kereskedelemügyi miniszter, hanem a fennálló betegsegélyző-pénztár önkormányzatának jogkörébe tartoznak.

Mindazt a kívánságot tehát, melyet az emlékirat a betegsegélyző-pénztárra vonatkozólag előterjesztett, a folyamodó munkásoknak a kebelükből választott igazgatósági tagok, illetőleg közgyűlési kiküldötteik útján, a pénztár igazgatósága, illetve közgyűlése elé kell terjeszteniök és az önkormányzat törvényes eszközeivel a betegsegélyző-pénztár keretén belül kell törekedniök ama kívánságaik elérésére.

Mint a m. kir. államvasutak igazgatóságának, folyó évi augusztus hó 1-én 108181. szám alatt elem terjesztett jelentéséből értesülök, e kívánságokkal a betegsegélyző-pénztárnak folyó évi május hó 28-án tartott közgyűlése foglalkozott, de miután a tulajdonos többség azokat nem találta teljesíthetőnek, azok a napirendről határozatilag levetettek. Ez azonban nem szolgálhat akadályul arra, hogy a munkások jogosult törekvései továbbra is megfontolás és tanácskozás tárgyát képezzék.

A törekvések jogosultsága szempontjából azonban ajánlatos bizonyos mérsékletet tartani. Éppen azért foglalkozom is az egyes kívánságokkal, hogy azok természete felől a folyamodó munkásoknak tájékoztatást nyújtsak.

Az emlékirat a törvényvel ellenkezőnek jelzi azt az állapotot, hogy a betegsegélyző-pénztár igazgatóságában a biztosított munkások nincsenek $\frac{2}{3}$ arányban képviselve.

Ez a panasz tévedésen alapulhat.

A törvény rendelkezése nem csak ki nem zárja, hanem inkább a betegsegélyző-pénztárak autonóm jogkörébe utalja, hogy a munkaadók a betegsegélyző-pénztárak igazgatóságaiban az egyharmadaránynál nagyobb mértékben legyenek képviselve.

Azt a további kívánságot azonban, hogy a közgyűlési kiküldöttek választására a tagok gyűlésre hívassanak össze, mely gyűlésen panaszokat, felszólalásokat és indítványokat lehesen tenni, és hogy a közgyűlési kiküldöttek a közgyűlésen történetekről megbizók-

nak beszámolni tartozzanak, egyfelől formalmi szempontokból, melyek az alkalmazottaknak a szolgálatról egyidőben tömegesen való elvonását nem engedik meg, másfelől pedig azért sem lehet alapszabálmódosítás útján teljesíteni, mert az 1891. XIV. t.-c. a betegsegélyző-pénztárak szervezetében tanácskozási joggal bíró választó, továbbá beszámoló taggyűlések tartását nem engedi meg.

A tagsági köteleknek és a segélyezések mérvének kiterjesztése tisztán pénzügyi kérdés, melyet a közgyűlésnek kell mérlegelnie.

Ami végül a szabad orvosválasztást és a külön pénztári orvosi rendszert, valamint a pénztári segélyezések minőségének kérdését illeti, ezek szintén az önkormányzat keretében rendezendők, s ennél fogva ezekkel a kérdésekkel foglalkozni elsősorban a pénztári közgyűlés illetékes.

Végül a betegsegélyző-pénztárra vonatkozó kívánságok kapcsán — jöllehet ez tisztán adminisztratív természetű ügy — értesítem címet, hogy megengedem, miszerint az Ábbázia közelében tüdőbetegek részére létesített szanatóriumba az államvasut betegsegélyző-pénztára egyelőre tíz beteget küldhet, mely szám az eredményekhez és a pénztár anyagi helyzetéhez képest emelhető is lesz.

II. Általános kívánságok.

1. Heti szünnap.

Itt elsősorban azon kérelem foglaltatik, hogy a vasárnap és a naptárban piros nyomással kitüntetett ünnepnapok munkaszüneti napoknak tekintessenek. Amennyiben pedig a szolgálat érdeke ezt meg nem engedné, legalább oly berendezkedés történjék, hogy a pihenőnap egyik héten hétköznapra, a másikon vasárnapra essék.

Ere nézve mindenekelőtt megjegyzem, miszerint a mellőzhetlen felügyeleti szolgálatról eltekintve a helyzet már most is a következő:

A vonatkísérő személyzet részére pihenő minden második héten csak egyes vonalakon biztosítható ugyan, de azért a szolgálati beosztás mindenütt a méltányosan támasztható igényeknek megfelelően van szabályozva. A szertárakban, a pályafentartásnál és a műhelyekben vasárnapokon és nagy ünnepeken szünetel a munka. Amennyiben azonban ettől egyes műhelyek a mellőzhetlen szükség esetein kívül eltérnek, utasítom az igazgatóságot, hogy a vasárnapi munka mellőzése iránt azonnal szigorú intézkedést tegyen, mert súlyt fektetek arra, hogy az alkalmazottak mindenütt élvezzék a heti egy napi pihenőt, ahol ez leküzdhetetlen akadályokba nem ütközik.

Ami a többi szolgálati ágat illeti, a heti szünetnap engedélyezésének jelentékeny nehézségei vannak.

Az állomási szolgálatnál nevezetesen csak annak lehetőségét látom, hogy azok a nem altiszti, vagy szolgálati teendőket végző állandó munkások és napszámások juthassanak minden második vasárnapon teljes pihenőnapra, kik oly nagyobb állomásokon vannak alkalmazva, hol a vasárnapi csekélyebb szolgálatot a személyzet fele része is elláthatja. Kisebb állomásokon azonban, ahol ily berendezkedést a szóban levő személyzet csekélyebb száma kizár, vasárnapi pihenő csak annyiban adandó, amennyiben ez az üzem akadálytalan menetének megköveteltatása nélkül lehetséges.

A napibéies pályőrökre, ugyancsak a fűtőházi és a műszaki kocsihivatalokban alkalmazott munkásokra vonatkozólag föl hívom címet, hogy a kérdést az üzem folytonossága és a helyi viszonyok szempontjából tanulmányozza és amennyiben a kiadásoknak lényeges szaporítása nélkül lehetségesnek fog bizonyulni, tegyen intézkedéseket, melyekhez képest az ily alkalmazottak is kapjanak megfelelő pihenőt.

Ami azon kapcsolatos kérelmet illeti, hogy a rendes munkaidőn túl, vasárnap pihenő-

napon vagy a naptárban piros nyomással kitüntetett ünnepnapokon esetleg megkívánt munkáért 50 százalékos pótdíj is fizetessék, erre nézve megjegyzem, hogy ezt a kérelmet abban az értelemben, miszerint mindazon, különböző minőségű munkások és napszámások kapjanak 50 százalékos pótdíjat, akik a kérelem szerinti szüneti napokon szolgálatot tesznek, teljesíthetlenné találom. A vasárnapi munkának fokozott díjazására nézve egyébként úgy a műhelyekben, mint az állomási szolgálatnál már is vannak megfelelő szabványok rendszeresítve.

Hasonló gyakorlat áll fenn a pályafentartási szolgálatnál is, vagyis a munkások ez irányu kívánalma jó részben már teljesítve is van.

2. Évi szabadság.

Az emlékirat kéri, hogy a munkások illetményeiknek élvezete mellett évenként 8 napot, 15 évi szolgálat után 2 hetet és 20 évi szolgálat után 3 hetet tevő szabadságot kapjanak. Megjegyezve, hogy e kérelem teljesítése kerek összegben 1.000.000 koronára rugó többköltséget okozna, ki kell jelentenem, hogy egyelőre nem vagyok még abban a helyzetben, miszerint e kérelem teljesítése fölött érdemlegesen döntsék; jöllehet méltányosnak ismerem el, hogy a hosszabb időn át alkalmazott és egész éven át szorgalmasan dolgozó munkás évenként bizonyos szabadságidőt élvezhessen.

Azonban ez irányban is meg akarván tenni a munkások érdekében a lehető, felhívom címet, hogy a m. kir. államvasutak részére kiadott illetményszabályzat 35. §-ának utolsó bekezdésében foglalt azon határozományt, melyhez képest 8 napig terjedő szabadságidőt különös méltánylást érdemlő esetekben a napibérek élvezetében való meghagyás mellett adhat, a szorgalmas, különösen régebben alkalmazott munkásokkal szemben a lehető legmesszebb menő módon alkalmazza.

3. Egészségügyi rendszabályok.

Ezen a címen az emlékirat különböző tényleg igen figyelemre méltó kérést tartalmaz. Ezen kérelmekre vonatkozólag megjegyzem, miszerint az új műhelyi épületekben már is vannak tisztasági berendezések; e részben még csak azt kell biztosítani, hogy ilyenek az újonnan létesítendő épületekben se hiányozzanak, a régi épületek pedig e célnak megfelelően kiegészíttessenek. A régi épületekben létező e részbeni hiányok pótlásának lehetővé tétele végett és hogy a munkásegészségügyre vonatkozó egyéb intézkedések is tehetők legyenek, a m. kir. államvasutak 1906. évi költségelőirányzatába, a törvényhozás jóváhagyásának fentartásával a szóban levő célokra fordítandó 200.000 K költséget állítottam be, mely összeg mindaddig felveendő lesz a költségvetésbe, míg ez a részbeni legmesszebbmenő igények nem lesznek kielégítve. Ami különösen a leereszthető fűtőházi kéményeket illeti, az e részbeni kísérletek eredményeihez képest ezen berendezés fokozatosan nagyobb számban alkalmazandó lesz.

Az újonnan emelendő máv. épületek pedig már a szükséges, modern egészségügyi berendezésekkel látandók el; mert egyrészt joguk van a munkásoknak megkívánni, hogy az egészségük ápolására és megóvására szükséges berendezések meg legyenek, másrésztől kívánatos, hogy az állam e részben jó példával járjon elől.

4. Bánásmód.

Az emlékiratnak idevonatkozó némely részei valóban megleptek. Utasítom az igazgatóságot, hogy ez irányban a legszigorúbb intézkedéseket tegye meg, utasítva az illető főnököket, hogy alantasaikat, különösen pedig a művezetőket a munkásaikkal való bánásmód tekintetében szigorúan utasítsák és ellenőrizzék, az e részben felmerülő panaszokat azonnal vizsgálják meg és szükség esetén szigorú megtorlást alkalmazzanak. Oly esetekben pedig, ha valóban

bizonyul az emlékirat az az állítása, hogy *feljebbvalók a munkásoktól pénzt kölcsönöznek vagy ajándékot elfogadnak, az illetők ellen, állásuk alól való azonnali fölfüggesztés mellett rögtön indítsák meg a szabályszerű eljárást, melynek rendjén ellenük a legszigorúbb büntetés alkalmazandó.*

A megfelelő bánásmód biztosítására vonatkozó kérelem kapcsán az emlékirat még annak beszüntetését is kéri, hogy *minden szakmabeli munkás fölött csak ugyanazon szakmabeli művezető rendelkezessék.* Tudomásom szerint a művezetőknek csak oly helyeken vannak más szakmabeliek is alárendelve, hol a munkások csekély száma miatt szakcsoportok nem alakíthatók. Ezen nem is lehet változtatni. Ha azonban kivételesen ily ok hiányában is fennállana valahol a meg nem felelő alárendelés, úgy ez azonnal megszüntetendő.

5. Egyéni szabadság.

Erre nézve az emlékirat szerint az alkalmazottak polgári jogai és szabadsága külön védelemre szorul.

Ha itt a szolgálati rendtartás 29. §-ának azon határozománya értetik, melynél fogva bárminemű egyletnek az alkalmazottak körében való alakításához a szolgálati felsőbb-ség engedélye szükséges, úgy ezt a rendelkezést nem változtathatom meg.

Teljesen méltánylom a munkások egyesülési és gyülekezési jogát s e tekintetben nem tehető különbség a más társadalmi osztályok gyülekezési és egyesülési jogai között, mindazonáltal ebben a vonatkozásban nem alkalmazható a munkásoknak az emlékiratban foglalt kívánsága, mert a vasut közintézmény, mely nem a maga, hanem a köz érdekeit van hivatva szolgálni és biztosítani, ami csak szigorúan és szabatosan körülhatárolt szolgálati feltételek és szigorú fegyelem mellett lehetséges.

Ugyanezen pont alatt az emlékirat azt is kéri, hogy azoknak a munkásoknak, akiket valamely egyesületbe (Máv. nyugbér-pénztár, betegsegélyző-pénztár, Konzum) a tagok beválasztanak, ne történjék bántódásuk az esetre, ha a tagok érdekeinek védelmében olyan álláspontra helyezkednek, mely a hivatalos állásponttal ellenkezik.

Erre nézve is előrebocsátva azt, hogy nincs tudomásom oly esetről, mely e kérelem alapjául szolgáló panaszra vonatkoznék, már az illetők kiküldetésének természeténél fogva is lehetetlennek — ehhez képest tehát természetesen *megengedhetetlennek tartom azt, hogy a munkástársaik bizalmából megválasztott tagok korlátoztassanak szabad állásfoglalásukban.* Hisz a szóban levő intézmények éppen az alkalmazottak érdekeit szolgálják; azok érdekében létesítettek, tehát nemcsak joguk, hanem kötelességük is a munkások képviselőinek, hogy ezen intézményekben megbízóik, munkástársaik érdekeit képviseljék. Amily természetes ez, éppen olyan azonban az is, hogy az érdekek ezen képviselőitében az illetőknek nem szabad túlmenni azon a határon, melyet a felsőbb-ség iránti köteles tisztelet és az intézmény jól fel fogott érdekei megkövetelnek és nem szabad az izgatás terére átmenni azért, mert egyik-másik esetben állásfoglalásukkal nem sikerült érvényesülniök.

Az első irányban *biztosítom a munkások képviselőinek a teljes cselekvési szabadságot,* az utóbbi esetben azonban természetesen nem mellőzhető a megtorlás. Hiszem azonban, hogy egyik irányban sem lesz szükség beavatkozásra.

6. Szövetség.

Az emlékirat azt a panaszt említi fel ennél a pontnál, hogy a Máv. alkalmazottak által tervezett u. n. szövetség alapszabályai már közel egy év óta elintézetlenek a vezetésem alatt álló minisztériumban; kéri tehát ezen alapszabályok jóváhagyását.

A munkás-szervezetek azon elvét, hogy az azonos és rokonszakmák munkásait egysé-

ges szervezetbe tömörítsék és közös érdekeik szolgálatára egyesítsék, helyesnek ismervén el, a hazai összes vasuti alkalmazottaknak egy, az egész országra kiterjedő szövetségben való egyesítését kísértem meg. E célból már is engedélyeztem — mint az igazgatóság előtt ismeretes — a «Magyar Vasutasok Országos Szövetsége» alakítását, *mely szövetség ugyanazon elven épül fel, mint a munkás-szakszervezetek* s melyben a vasuti szolgálatban levő összes alkalmazottak, rangra és szolgálati minőségre való tekintet nélkül egyesülhetnek. Mely szövetség tehát hivatva lesz, az összes vasutasok érdekeit szolgálni és képviselni.

E szövetség alakulása már folyamatban lévén, ezzel az emlékirat idevonatkozó kérése tárgyaltanná vált.

7. Fegyelmi bíróság.

Az emlékirat azt kéri, hogy ha valamely munkás vétséget követ el, egy e célra a Máv.-nál öt év óta szolgáló munkások sorából titkos szavazás útján választandó 3 munkásból és az igazgatóság vagy üzletvezetőség 3 kiküldöttjéből álló *fegyelmi bíróság elé állíttassék,* mely bizottság elnökét az igazgatóság vagy üzletvezetőség nevezi ki.

Megjegyezve, hogy miután a büntetések alkalmazására illetékes főnökök eljárása eddig panaszra okot nem adott, nem találok szükségesnek hatáskörük korlátozását. Ezzel szemben azonban kétségtelen az is, hogy a munkások bevonásával való fegyelmi bíróság létesítése, ha nem terjesztetik ki annak hatásköre oly ügyekre, melyek az ügymenet összebonyolítására és a sok esetben kívánatos gyors intézkedés kizárására vezethetnek, alkalmas a munkások megnyugtására.

Éppen azért bebizonyítandó a munkásoknak, hogy minden méltányos kívánságukra figyelemmel kívánok lenni — hajlandó vagyok, azon munkásokra és egyéb napibéres alkalmazottakra nézve, kik legalább 3 év óta állanak a magyar kir. államvasutak szolgálatában, akik tehát már a nyugbér-szabályzat alapján szerzett jogokkal bírnak, a szolgálatnak az erre vonatkozólag alantabb következő határozmányok 3. pontjában megjelölt okokból történő *fölmondását, valamint a büntetésből való elbocsátást fegyelmi bíróság ítéletéhez kötni.* Különösen is kiemelem azonban, miszerint a büntetésképpen történő felmondásnál és a szolgálatból való elbocsátásnál csekélyebb fokú büntetések alkalmazására nézve a szolgálati főnököknek a fennálló szabályok értelmében biztosított jog, valamint azon joguk sem érintetik, hogy alárendeltjeiket inokolt esetekben általában és különösen azon esetekben is felfüggeszthessék, amikor ezek fegyelmi bíróság ítélete alá bocsátandó vétségek vagy mulasztások vádjával terhelhetnek.

A fegyelmi bíróságok szervezetére és működésére nézve a következő alapelveket találok megállapítandóknak:

Fegyelmi bíróságok a szükséghez mért számban annak zsinórmértékül vétele mellett állítandók fel, hogy minden fegyelmi bíróság illetékessége legalább 200 munkásra és egyéb napibéresre terjedjen ki. Oly hivatal körében, melynek népessége akkora, hogy ezen számot elérí, külön fegyelmi bíróság alakítandó; egyéb hivatalok alkalmazottjaiból pedig a földrajzi helyzet tekintetbe vételével alakítandók a fegyelmi bíróság csoportjai.

A fegyelmi bíróságok mindegyike az elnökön kívül 6 rendes tagból alakítandó.

Elnökként egyetlen hivatal alárendeltjei fölött ítélkező fegyelmi bíróságban az illető hivatal főnöke működik; egyéb esetekben az elnök cím, illetve az illetékes üzletvezető által nevezetetik ki.

Az elnöknek jogában áll, magát hivatali alárendeltje által helyettesíttetni. Az elnök, illetve helyettese csak szavazategyenlőség esetében szavaz.

A fegyelmi bíróság 3 rendes tagját cím, illetőleg az üzletvezetőség, az elnök szék-

helyén állomásozó végleges minőségű alkalmazottak sorából nevez ki; 3 tagot az illető fegyelmi bíróság hatásköre alá eső alkalmazottak akár a saját kebelükből, akár pedig az elnök székhelyén állomásozó végleges alkalmazottak sorából szavazó-lapokkal választanak.

A rendes tagok kinevezésével, illetve választásával egyidejűleg s ugyanazon módon még 3 póttag kinevezése és 8-nak választása történik. Az előbbieket a kinevezett, az utóbbiak a választott rendes tagok helyettesítésére vannak hivatva, abban az esetben, ha ezek a megjelenésben akadályozva volnának, vagy helyeik üresedésbe jönnének.

A fegyelmi bíróságok rendes és póttagjai 3 év elmúltával megbízatásukat veszítik és a helyek újból betöltendők.

A fegyelmi bíróság ítélete ellen fölebbezésnek helye nincs.

Fölvivom címet, hogy ezen alapelvek szemelőtt tartása mellett a fegyelmi bíróságokra vonatkozó szabályokat dolgozza ki és ennek, valamint életbeléptetésüknek megtörténtéről tegyen jelentést.

8. Szabadjegyek.

Az alkalmazottak és családtagjaik szabad utazására, illetőleg a szabadutazás kedvezményének szabályozására az emlékirat kiváló sulyt látszik fektetni.

Az ezen pontban előadott kérelmekre vonatkozólag elhatározásom következő:

Azt a kérést, hogy az állandó munkások szabadutazásra jogosító arcképes igazolvánnyal látassanak el, ariá való tekintettel, hogy ilyennel még a végleges alkalmazottak sem bírnak, nem teljesíthetem.

Ellenben teljesítem azt a kérelmet, hogy *a munkások ezentúl már 3 évi megszakítás nélküli szolgálat után kaphassanak a maguk részére szabadjegyet, feleségeit és kiskorú szülői ellátás alatt álló gyermekeik részére pedig féláru utazásra jogosító igazolványokat.* Annak a kedvezménynek fentartása mellett, mely szerint ugyanazok, ha orvosi rendeletre valamely nagyvárosi gyógyintézetben kezeltetnek, a betegség tartama alatt lakóhelyük és az illető város között szabadon utazhatnak, *az iskolába járó gyermekeknek szabadutazására vonatkozó kedvezményt minden vasuti alkalmazott gyermekeire kiterjesztem* és pedig nemcsak a főváros környékén, hanem a vidéki iskolák környékén lakók részére is. Ami végül azt illeti, hogy az évente igénybevehető szabad-, illetve féljegyek száma meghatározassék, e részben korlátozást életbeléptetni nem kívánok, mert a munkás érdekében áll, hogy indokolt és méltánylást érdemlő körülmények fenforgása esetén meg nem határozott számú esetben élvezhesse az utazási kedvezményeket.

Ebből folyólag utasítom is címet, illetve az erre illetékes közegeit, hogy a szabadjegyek engedélyezése körül az illető irányban lehető szabadelvűen járjon el.

9. Munkaidő.

Azok kapcsán, miket a munkaidőre nézve az első csoportba sorozott kérelmek tárgyalásánál általánosságban már közöltem, az emlékiratban foglalt arra a kérelemre nézve, hogy kiküldetések, forgalmi akadályok és éjjeli munka esetén a rendes munkabérek kétszerese fizetessék, megjegyzem, hogy a jelenleg fennálló szabványok a lehető méltányosság határáig elmenvén, e részben a m. kir. államvasutak pénzügyi érdekeinek sérelme nélkül tovább nem mehetek.

10. Munkabérek.

A munkaadó szabályozására vonatkozó kérelmekkel szorosán összefügg az emlékiratnak a munkabérek emelésére vonatkozó kérése. Az emlékirat általában 20 százalék emelést kér.

Erre nézve csak annyiban határozhatok az emlékirat alapján, hogy *a kérést ebben az alakjában meg kell tagadnom.* Ugyanis

oly elágazó munkaviszonyok és feltételek mellett, mint amennyivel a m. kir. államvasutak munkásai és ideiglenes alkalmazottai tekintetében fennállanak, a munkabérek egyöntetű szabályozása teljesen lehetetlen. Az államvasutak említett alkalmazottainál a munkabérek kérdése csak az egyes szolgálati ágak és a szolgálati helyek speciális viszonyainak tekintetbe vételével oldható meg helyesen.

Utasítom ennél fogva az igazgatóságot, hogy a munkásoknak a munkabérekre vonatkozó esetleges panaszait helyenként és műhelyenként, illetve szolgálati áganként tegye vizsgálat tárgyává és igyekezzék az alapos panaszokat a költségvetés főösszege keretén belül orvosolni.

Az egyezményes munkák utáni árszabály sem lehet egységes, mert az áraknak műhelyenként való különbözősége az eltérő helyi viszonyok természetes következményét képezi. Annak pedig, hogy az árszabály kifüggesztve legyen, gyakorlati célja nem volna, miután minden egyezményes munkás esetén hivatalos értesítést kap a reábizandó munkákért járó díjról. Különben az árszabály kifüggesztése már nagy terjedelme miatt sem lehetséges.

11. Az emlékiratnak az egyes szolgálati ágak külön kérelmeire nem térnek ki, mint-hogy ezek külön-külön csaknem ugyanazt tartalmazzák, mint az általános kívánságok a munkások összességére nézve, hanem utasítom az igazgatóságot, hogy amennyiben egyes kérések ezekről eltérnek, vizsgálja meg azokat és a legmesszebbmenő jóindulatot tanúsítsa azok iránt.

Ezzel pedig áttérek az általános kívánságok utolsó pontját képező **véglegesítés** kérdésére, amelyre vonatkozó kérés odairányul, hogy a munkások kinevezés után véglegesítsenek és ezzel a munkások jelenlegi bizonytalan helyzete megszűnjék.

Összinté örömmel szolgál, hogy a **munkások ezen legfontosabb kérelmének lényegét teljesíthetem** és ezzel az érdekes munkásokat jövőjük iránti aggodalmuktól felmenthetem.

Mellőzve az emlékiratnak e pontnál is felvett részletezését, a munkások ezen kérését abban az alakban valószínűsítem meg, hogy azon feltételek érvényét, melyek alatt a m. kir. államvasutak hivatalnokainak és egyéb alkalmazottainak a szolgálat fölmondható, illetve amelyek alatt a hivatalnokok és velük azonos elbánás alá eső többi alkalmazottak a szolgálatból elbocsáthatók, az alábbiak szerint a legalább három év óta szolgálatban álló munkásokra is kiterjesztem, még pedig azzal a lényeges és különösen a munkásokra nézve fontos feltételnek elejtése mellett, mely szerint a felmondás a létszám csökkentésének szükségéből is bekövetkezhethet.

Az illető határozmányok szövegét következőképp állapítom meg:

11. Felmondás.

A) Oly munkásoknak és egyéb napibéreseknek, kik három évnél rövidebb idő óta állanak a m. kir. államvasutak szolgálatában, a szolgálat a B) 1—3. pontok alatt megállapított okokból, ugyszintén munkacsökkenés miatt is minden további feltétel, tehát különösen fegyelmi bírósági ítélet nélkül is bármikor és az ok megjelölése nélkül felmondható.

B) Oly munkásnak vagy egyéb napibéresnek, ki legalább 3 év óta áll megszakítás nélkül a m. kir. államvasutak szolgálatában, a szolgálat csak következő esetekben mondható fel:

1. ha a 65. életévét betöltötte vagy utánfizetett éveit is betudva, a nyugbér-pénztár alapszabályainak 4. cikke értelmében általa elérhető legnagyobb nyugbérre már igényt szerzett;

2. a betegségyelző-pénztári ellátmány tartamán túlterjedő betegség miatt;

3. ha szolgálati kötelemeinek teljesítésére szabályszerű orvosi vizsgálat, vagy esetleg szakszerű vizsga útján képtelennek nyilvánított, vagy ha megállapított, hogy a szolgálatnak az intézet érdekei s tekintélyének megfelelő ellátására alkalmatlan, nevezetesen könnyelmű eladósodás esetén is.

A B) 3. pont alatt felsorolt okokból a szolgálat csak fegyelmi bíróság ítélete alapján mondható fel.

12. A büntetésből való elbocsátás esetei.

A) Oly munkás és egyéb napibéres, ki 3 évnél rövidebb idő óta áll a m. kir. államvasutak szolgálatában, a B) pontban megjelölt okokból a szolgálatból büntetesképpen minden további feltétel, tehát különösen fegyelmi bírósági ítélet nélkül is elbocsátható.

B) Oly munkás vagy egyéb napibéres alkalmazott, ki legalább 3 év óta áll megszakítás nélkül a magyar kir. államvasutak szolgálatában, a szolgálatból csakis az alantabb megjelölt okokból hozott fegyelmi bírósági ítélet alapján bocsátható el:

a) ha valamely lealacsonyító, aljas vagy becstelen tettet követ el;

b) ha utólagosan bebizonyul, hogy felvétele alkalmából hamis, valótlán adatokat célzatosan használt vagy oly körülményeket hallgatott el, melyek a szolgálatba való felvétel akadályát szolgálnak, különösen pedig, ha a büntetőtörvényben megjelölt közveszélyű cselekmény vagy mulasztás miatt fenyítő bíróságilag elítélve volt, avagy köz- vagy vasuti szolgálatból fegyelmi uton távolított el;

c) ha bármely közbüntény vagy vétség, különösen pedig közveszélyű vagy haszonleséssel járó szándékú, avagy a közérkölcstiséget sértő cselekmény, illetőleg mulasztás miatt bíróságilag elítéltek;

d) ha szolgálatban javíthatatlan, azaz ismételt büntetések dacára ugyanazon hibába visszaesik, vagy egyéb szabálytalanságot követ el s így szolgálati kötelemeit tartósan figyelmen kívül hagyja;

e) ha szándékosan vagy nagymérvű hanyagság, ittasság, gondatlanság vagy könnyelműség által az üzem biztonságát, valamint saját személyének és másoknak testi épségét veszélyezteti, vagy ha ily eljárás által az intézet vagyoni, illetőleg erkölcsi érdekeit károsítja vagy kockáztatja;

f) ha a munkások baleset elleni védelmére kiadott övrendszabályokat durván megsérti; vagy ismételt megintés dacára figyelmen kívül hagyja;

g) ha nyereségvágyból eredő bűncselekményt követ el;

h) ha munkás- vagy egyéb társait a munkaadó ellen lázítja vagy a munkaadó alkalmazottjai ellen izgatja; ha a szolgálati engedelmességet megtagadja, durva, ellenszegülő magaviseletet tanúsít, felebbvalóit vagy szolgálati társait tettelesen bántalmazza, ellenük súlyos becsületsértést követ el, rossz szándékból rágalmozza, ha ismételt megintések után is megférhetetlen, ha vesztegetést kísért meg vagy elfogad.

Vége megelőző fegyelmi bizottsági határozat nélkül is büntetésből elbocsátható az a munkás, ki felhívás dacára 14 napon túl a munkából, illetve szolgálatból elmarad; vagy a neki kijelölt munkát vagy szolgálatot elfogadni és végezni vonakodik, illetőleg állomását önkényesen elhagyja.

III. A nyugbér-pénztár.

A nyugbér-pénztárra nézve az emlékirat több rendbeli kérést terjeszt elő.

Ezen kérések elsője odairányul, hogy az említett pénztár tagjává való felvétel ne legyen 3 évi folytonos szolgálathoz kötve, hanem ezen idő 1 évre leszállíttassék.

Erre nézve megjegyzem, miszerint a 3 évi időhatár nemcsak arra szolgál, amire a kérvényezők utalnak, hogy t. i. a munkaadónak módjában legyen a munkást kellőképp

pen kiismerni és szükség esetén még a nyugbér-pénztárba való felvételét megelőzőleg elbocsátani, hanem ezen időhatár egyúttal a munkásnak a szabad mozgásra vonatkozó érdekét — melyre az emlékiratban utalás is történik, — indokolt mértékben és éppen azon időben szolgálja, amidőn a munkás jövője fölött határoz, foglalkozását végleg megválasztja és afölött is elhatározásra kell jutnia, hogy mely munkaadó szolgálatában keresse boldogulását. A mindezekre vonatkozó tájékozódás és elhatározás pedig egy év alatt alig lehetséges és így a határidőnek ily mértékre való leszállítása a munkásnak a szolgálat megválasztásába való feszélyezésére, illetve más munkaadó szolgálatba való átlépés esetén arra vezetne, hogy a nyugbér-pénztárba tett befizetéseinek elvesztésével anyagilag károsodnék.

A kérvényezők részéről az imént tárgyalt kérelem kapcsán előadott abbeli óhajást, hogy a nyugbér-pénztár tagjai a nyugbér-járulékot 22-ik életévüktől kezdve utánfizethessék, nem tekinthetem olyannak, mely a munkások nagy részére nézve aktuális érdekű volna. Mert magától értetődőleg csakis arról lehetne szó, hogy azon idő számítás-sék be, melyet a munkás 22. életévének betöltése után a m. kir. államvasutak szolgálatában eltöltött;

ámde ilyképp minősülő és beszámítható szolgálati idő csak kevés munkásnak volna beszámítható, mivel azt a korhatárt, melynek a munkás a m. kir. államvasutak szolgálatába lép, a 21. életév betöltése után teljesítendő katonai szolgálat még akkor is jóval kitolja a 22-ik életéven túl, ha az illető az első korosztályból soroztatik be és a katonai szolgálat teljesítése után nagyobb haladéknál lép a m. kir. államvasutak szolgálatába. Azt pedig, hogy a katonai szolgálatot nem teljesítő kisebbség éppen ezen körülménynél fogva előnyökhöz jut-hasson, igazságtalannak és kizárandónak kell tartanom.

Nem mellőzhetem ezek kapcsán, hogy rámutassak a most tárgyalt kérelmek indoklásában foglalt abbeli állítás téves voltára, mintha a nyugbér-pénztár szabályaiból az következne, hogy minden munkásnak 3 évi szolgálata elvész a nyugbérre való jogosultság szempontjából; mert a nyugbér-pénztár alapszabályai 2. cikkének 4. pontjában foglaltakhoz képest ezen állítás csupán a 25. életév betöltését megelőző szolgálatra vonatkozólag helytálló.

Az emlékiratnak a nyugbér-pénztárra vonatkozó részben (2. pont alatt) a belépésre való kötelezettség beszüntetése, illetve az kérelmezetik, hogy a belépés a munkás szabad elhatározásától tétessék függővé és ezen kérelem indokául az hozatik fel, hogy a büntetésből való elbocsátás lehetősége miatt a munkás csak abban az esetben volna mentesítve attól a bizonytalanságtól, vajjon ő, illetve családtagjai élvezni fogják-e az alapszabályok szerinti illetményeket, ha a nyugbérigények elvesztését involváló elbocsátás a munkások bizalmiférfiainak közreműködésével alakított fegyelmi bíróság ítéletéhez volna kötve.

Erre nézve megjegyzem, miszerint a belépésre való kötelezettséget a munkások jövőjének biztosítása végett annyival inkább fenn kell tartanom, mivel ily intézmény valójában csakis a tagok számának számbavétele mellett létesíthető és tartható fenn. Egyébként pedig fel kell tennem, hogy azon egyidejű intézkedésem, melylyel a szolgálat felmondásának és a büntetésből való elbocsátásnak eseteit megállapítom és fegyelmi bíróság ítéletéhez kötöm, a munkások körében a nyugbér-pénztárnál szerzett igényeik teljes biztonságának tudatát fogják előidézni.

A 3. pontban előadott abbeli kérelem, hogy az önként kilépő nyugbér-pénztári tag befizetett járulékaiknak teljes visszatérítésére igényt tarthasson, valamint ezen kérelemnek indoklása azon körülmény figyelmen kívül hagyására mutat, miszerint a nyugbér-pénz-

tár azon munkások jövőjének biztosítása érdekében létesített, akik a m. kir. államvasutak állandó szolgálatában keresik boldogulásukat.

Különben meg vagyok győződve, hogy ezentúl, miután a munkások jövőjét jelen rendeletem keretében minden irányban biztosítom, a szolgálatból önként kilépők száma igen csekély lesz.

A nyugbér-pénztárra vonatkozó kérelmek 4. pontjában foglaltakra megjegyzem, hogy teljesen méltányolom a munkásoknak azt a törekvését, mely a nyugbérigényeknek minél teljesebb biztosítására irányul és ehhez képest — amidőn a szolgálati viszony megszűnését a fentiekben egyidejűleg szabályoztam, addig másfelől a már szerzett igények elvesztését a büntetésből való elbocsátás eseteire korlátoztam. Ennél tovább azonban már nem mehetek, mert elvileg is egészen indokolatlan lenne, ha a befizetett járulékok visszatérítésére való igény elvesztése az esetek szűkebb körére szoríthatnák, mint amennyiben a büntetésből való elbocsátás az e részben tett intézkedéseim szerint bekövetkezhettek.

Különösen pedig azon kérelem teljesítése volna indokolatlan, hogy a befizetett járulékok kizárólag nyereségvágyból elkövetett bűncselekmények eseteiben legyenek visszatéríthetők, ami egyértelmű lenne minden egyéb vétség büntetlenségének elismerésével.

Az érdekelték egyébként ebben a tekintetben már azért is megnyugodhatnak, mert a nyugbér-pénztár alapszabályai 6. cikke szerint, a befizetett járulékok méltánylást érdemlő esetekben részben vagy egészben visszatéríthetők.

Azon további kérelem pedig, hogy az oly ítélet, melynél fogva a nyugbér-pénztár tagjai minden igényük elvesztésével elbocsátatnak, a kerületi, illetőleg a központi bizottságig birtokon belül megfélebezhető legyen, a fegyelmi eljárás egyidejűleg történő szabályozása következtében tárgytalanná vált. Egyébként mi sem állja útját annak, hogy magának a befizetett járulékok visszatérítésének ügye konkrét esetekben az említett nyugbér-pénztári bizottságok elé tereltessek.

Az 5. pont első részében, illetve a 6. és 7. pontok alatt azt kéri a munkások, hogy egyrészt a folyó járulékok leszállításának, másrészt azon megkülönböztetés, mely szerint a tagok egy része 30, más része pedig 40 tagsági év elteltével szerzi meg az általa elérhető legmagasabb nyugbérre való igényt, eltöröltessek és a legmagasabb nyugbérre jogosító tagságidő 25 évben legyen megállapítva. Végül a nyugbér összegei felemeltesse.

Ezekre nézve következőket jegyzem meg:

Nem zárkozom el az elől, hogy a nyugbér-pénztárba ennek tagjai részéről befizetendő rendes járulékok az illetők anyagi helyzetéhez képest számot tevő magasságuknak mondhatók: azonban viszont oly állítást sem tekinthetnek alaposnak, mely szerint ezen befizetések megszabásából a nyugbér-pénztár tagjainak nyomasztó megterhelése következne. Egyrészt ugyanis egészen kivételes és átmeneti állapot, midőn a munkások a rendes járulékok megszabásának alapját képező napikereseti összegnek csak háromnegyed, vagy fél napra eső hányadát kapják; másrészt — mint tudva van — intézkedtem az iránt, hogy az utánfizetés oly csekély részletekben történhessék, hogy a rendes járulékok az utánfizetési részletekkel együtt se képezzenek nyomasztó terhet.

Ami azt a kérelmet illeti, hogy az összes nyugbérintézeti tagok ugyanolyan tagsági idő után érhék el a maximális nyugbérre vonatkozó igényt és ezen időtartam 25 évben legyen megállapítva, nyilvánvaló, miszerint a nyugbér-szabályzat ily értelemben való módosítása a folyó járulékoknak nemcsak időarányos, hanem ezen jóval is túlterjedő mértékben való felemelését tenné szükségessé, miután nem mellőzhető azon teherfölöslet tekintetbe vétele, melyet a nyugbér-

pénztárnak ebben az esetben viselni kellene. Ebből pedig a járulékoknak oly magassága következne, mely tényleg elviselhetetlen volna nemcsak a kedvezőtlenebb anyagi helyzetben levő tagokra nézve, de azokra is, kik a mai helyzet mellett könnyen nélkülözik keresetüknek a nyugbér-pénztárba folyó részét. Minthogy pedig már a szolgálat érdekében is elleneznem kell mindazt, ami a munkások megélhetésének megnehezítésére vezet, minthogy továbbá a szolgálat szempontjából sem kívánatos annak megkönnyítése, hogy oly alkalmazottak, kik még a teljes munkaképesség birtokában vannak, számottevő nyugdíjra korán szerezvén igényt, a m. kir. államvasutak szolgálatából más foglalkozásra áttérhetni igyekezzenek: ezeknél fogva a szóban levő módoszat létesítéséhez nem adhatnám beleegyezésemet.

Megjegyzem különben, miszerint mi sem állja útját annak, hogy a munkások a részbeni kívánata teljesedjék, hogy azon **nem szakképzett munkások is bevétesse a maximális nyugbérre való igényt 30 év alatt elérők csoportjába, akik műhelyekben vagy a pályafentartásnál fokozott veszélyekkel járó pari munkát végeznek.**

A nyugbérösszeg felemelése ugyanazon nehézségekbe ütközik, melyekre az imént azon kérelem szempontjából kellett rá mutatnom, hogy a maximális nyugbér elérésének határideje leszállítassék.

Az emlékiratban foglalt azt a kérelmet, hogy a maradandóan keresetképtelen tag feltétlenül, azaz akkor is megkapja nyugbérét, ha régi keresetének egyharmadát tudja keresni, teljesíteni kívánom, tehát az ily egyéneknek a nyugbérre s különösen a 10 évi tagság után járó nyugbér is minden esetre jelentékeny támogatására fog szolgálni.

A 8., illetve a 11. és 16. pont alatt azon kérelem foglaltatik, hogy a nyugbérre nyugbérét az elhalt nyugbérintézeti tag özvegye és gyermekei, illetve árvái pedig az özvegyi segélyt illetőleg a nevelési pótlékot büntető bírói ítélet alapján csak abban az esetben vesztik el, ha nyereségvágyból elkövetett büntetett vagy vétség miatt ítéltettek el szabadságvesztésre s az ítéletben egyúttal hivatalosztás és a politikai jogok felfüggesztése is kimondatott. A fennálló határozmányoknak ily irányu módosítását, mely támogatásra érdemtelenségnek egy állami intézmény részéről történő segélyezésére vezetne, annyival inkább mellőzendőnek találom, mivel a létfenntartásra szolgáló segély elvesztésétől való félelem a bűncselekményekre hajlandó egyénekre hatalmas befolyást képes gyakorolni oly irányban, hogy ily cselekményektől tartózkodjanak.

Az emlékirat 9. pontjában előadott azt a kérelmet, hogy a nyugbér-szabályzatnak az özvegyi segélyre való jogosultság előfeltételeit megállapító 19. cikkében foglalt határozmányok hatályon kívül helyeztessenek, lehetőleg figyelembe véve, kijelentem, miszerint hajlandó vagyok a szóban levő határozmányokat a következő értelemben enyhíteni és pedig úgy, hogy:

1. a 19. cikk 1. pontjában megállapított 3 évi időköz 1 évre leszállítassék;

2. oly özvegy is részesülhessen állandó özvegyi segélyben, kit férje 50-ik életévének betöltése után vett ugyan el, de a házastársak között 20 évnél nagyobb korkülönbség nem állott fenn.

A szóban levő cikk 3. pontjának beszüntetését, illetve azt, hogy minden özvegy, az is, kinek férje nem a szolgálat teljesítése közben szerencsétlenül el, és ekkor még nem volt 10 évig a nyugbérpénztár tagja, állandó özvegyi segélyben részesüljön, azért nem találom teljesíthetőnek, mivel az állandó özvegyi segély elvileg a férjnek nyugbérre való igényéhez kötendő. Ehhez való ragaszkodás annyival indokoltabb, mivel az ily korán elhalt férfi özvegye a dolog természeténél fogva még keresetképes és segélyre nem szorul

Az özvegyi segély csekély voltát panaszoló, illetve annak felemelését kérő 10. pontra vonatkozólag megjegyzem, hogy a m. kir. államvasutak nyugbérpénztárának szabályzata e részben nem kedvezőtlenebb, sőt kedvezőbb más hasonló intézményekénél.

Az özvegyi segély elvesztését megállapító 22. §. c) pontjának, valamint az özvegyi végkielégítés megtagadására vonatkozó 23. cikk 3. pontjának — a 12. és 14. pontok alatt előadott kérelmek értelmében, vagyis oly irányban való módosítását megengedem, hogy az özvegyi segély, illetve végkielégítés megvonásának akkor van helye, ha az özvegy állandóan folytat erkölcsstelen életmódot. Megjegyzem azonban, miszerint ezen elhatározásom nem jelenti az illető kérelem indokolásának helyeslését, hanem azon célzaton alapul, hogy az özvegy esetleges rossz akarók részéről való megvádolástól és a segély elvonása iránti aggályoktól megkíméltessek.

Ez által a 23. cikk 3. pontjában az újból való férjhezmenés esetére szóló intézkedés — önként értetődőleg — nem érintetik.

A 13. és 17. pontok alatt előadott kérelmeknek is helyt adva, megengedem, hogy özvegyeknek és árváknak végkielégítés fejében az elhalt nyugbérpénztári tag által befizetett járulékok egész összege fizetethessék ki kamat számítása nélkül.

A 15. pont alatt előadott kérelmet nem teljesíthetem, megjegyezvén, miszerint oly végleges alkalmazottak árvái sem részesülnek magasabb nevelési pótlékban, kik a nyugbérpénztárba történő befizetések kiszámításánál alapul vett napikereseteknek megfelelő évi fizetésben részesülnek. Ami pedig a munkások árváinak a m. kir. államvasutak által fentartott nevelő- és tápintézetekben való elhelyezését illeti, ismeretes körülmény az, hogy ezen intézetek különös célokat szolgálnak és alig bírnak az ezek megvalósítására szükséges befogadási képességgel. A munkások árváinak elhelyezésére szükséges kibővitések, illetve az e végből létesítendő új intézetek költségei pedig a kincstár tetemes megterhelését okoznák.

Áttérve azon kérelmekre, melyek a nyugbér-pénztár szervezetére és vagyonkezelésére vonatkozó határozmányok módosításait célozzák (18—21. pont) tudatom, hogy úgy a központi, mint a kerületi bizottságok szervezetében csakis azon módosítások szükségét látom, melyek annak biztosítására hivatnak, hogy az ülések mindenkor teljes számú tagok jelenlétében tartassanak, de legalább a határozatképességhez szükséges számú tag mindenesetre jelen lehessen. E végből a nyugbérpénztár alapszabályai következőképpen lesznek módosítandók:

a) A 32. cikk 3. pontja kibővitendő lesz azzal, hogy az üzletvezető a kerületi bizottságba 4 póttagot is nevez ki s hasonlóképpen *4 póttag is választatik az üzletvezetőség székhelyén lakó nyugbérpénztári tagok által.*

b) A 33. cikk 1. pontja kibővitendő azzal, miszerint a központi bizottságnak az a) — d) alpontok alatt megjelölt tagjai magukat helyettesíthetik, míg az e) alpont *5 póttag választása* iránti határozmánnyal egészítendő ki.

c) A póttagokra vonatkozólag az állapítandó meg, hogy az üléseken tanácskozási és szavazati joggal csak annyiban bírnak, amennyiben rendes tag, vagy tagok hiánya pótlandó.

A kinevezett póttagok életkoruk sorrendjében, a választott tagok pedig a nyert szavazatok száma által adott sorrendben jutnak a bizottságokban aktív szerephez.

d) Amennyiben egyik vagy másik rendes tag mandátuma idő előtt megszűnnék, helyette a fenti sorrend szerinti póttag hivatik be a bizottság rendes tagjául.

A 22. pont alatt foglaltakra megjegyzem, miszerint nincs észrevételem az alapszabályok oly kiegészítése ellen, hogy *a központi és kerületi bizottságok megválasztása szavazólapokkal történjék* és másrészt, hogy a nyug-

bérpénztár évi jelentése és zárszámadásai a m. kir. államvasutak hivatalos lapjában közzétételük.

Viszont a bizottságok jegyzőkönyveinek hasonló módon való közzétételét, céltalan voltánál fogva és azért sem találom elrendelendőnek, mivel a közzététel a jegyzőkönyvek nagy terjedelménél fogva jelentékeny költséggel terhelné meg a nyugtbérpénztárt.

Hasonlóképpen mellőzendőnek találom a taggyűlések megtartását. Egyrészt ugyanis ily taggyűlések tanácskozásai és megállapodásai kellő súlylyal csak akkor bírnának, ha azokon a tagok tulnyomó része részt venne, már pedig ily gyűlekezések a vasuti üzem természetével ellenkeznek és különösen a forgalmi és biztonsági érdekek sérelme nélkül meg sem tarthatók. Másrészt az, hogy a tagok a közgyűlésen óhajaikat nyilváníthassák és javaslatokat tehessenek, szükségesnek nem mondható, miután érdekeik a bizottságok tagjai részéről kellő módon képviseltetnek.

A fentiek kapcsán még azon kérelem terjesztetik az emlékiratban elő, hogy a magyar kir. államvasutak elaggot, rokkant és dolgozni képtelen volt munkásairól és családjuknak támogatásáról gondoskodjam.

Erre vonatkozólag utalok még ezen kérelem előterjesztését megelőzőleg tett azon intézkedésemre, melylyel a magyar kir. államvasutak igazgatóságának lehetővé tettem, hogy a támogatást érdemlő keresetképtelen volt munkásokat megfelelő segélyben részesíthesse.

Ezekben közölve elhatározásomat a nyugtbérpénztár tárgyában előadott kérelmekre vonatkozólag, szükségesnek tartom még hangsúlyozni, hogy az alapszabályoknak mindazon változtatása, amelyet jelen rendeletem lehetővé tesz, ezen alapszabályok 33. §-a szerint illetékes fórum által tárgyalandó, az ez alapon kiadandó függelék pedig nem előzetesen bemutatandó.

Ezekben közölve az igazgatósággal az emlékirat összes pontjaira vonatkozó elhatározásomat, azon várakozásomnak adok kifejezést, hogy az igazgatóság az intézet jól felfogott érdekében igyekezni fog célzataimat a legteljesebb mértékben megvalósítani és maga részéről is törekedni fog arra, hogy személyzete lehetőleg elégedett legyen.

Jelen rendeletemből, mely a «Hivatalos Lap»-ban közlendő, 30 példányt bocsátok ezennel az igazgatóság rendelkezésére.

Budapest, 1905. évi augusztus hó 30-án.

Vörös.

A kereskedelmi miniszter rendeletét a következő megjegyzéssel teszi közzé a Máv. «Hivatalos Lap»-jában Marx János elnökhelyettes.

Midőn e magas rendeletet ekként egész terjedelmében közreadjuk, felhívjuk a szolgálati főnökségeket, hogy azt a munkásokkal és ideiglenes alkalmazottakkal a lehető legszélesebb körben közöljék.

A kereskedelmi miniszternek az államvasuti munkások és ideiglenes alkalmazottak emlékiratára adott válaszát majdnem szó szerint közöljük a «Magyar Vasutas»-nak mostani számában.

De ez a válasz olyan fontos és jelentőségű, annyi változást jelent az eddigi munkaviszonyokban és főként olyan sokat ígér a jövőre nézve, hogy mulhatatlanul szükséges az, hogy minden Máv. munkás és ideiglenes alkalmazott külön megszerezze és eltegye magának. Mert csak így lehet ellenőrizni, hogy a reformokat betartják-e és így lehet annak idején az ígért reformokat megszűntetni.

Hogy ezt lehetővé tegyük, a miniszter választát több ezer példányban különlenyomatban elkészítettük. Egy példány ára 20

fillér. Kérjük a munkástársainkat és a bizalmi-férfiakat, hogy sürgősen rendeljék meg a miniszter válaszát, nehogy később az az eset álljon be, hogy egyes műhelyeknek vagy vidéki városoknak nem jut belőle.

A kereskedelmi miniszter válasza emlékiratunkra megrendelhető a «Magyar Vasutas» kiadóhivatalában, VII., Csömöri-ut 28 sz. a.

S Z E M L E.

BELFÖLD.

Horvát lapunk. Nagy örömmel, igaz gyönyörűséggel adhatunk hír arról, hogy horvátajku vasutas-testvéreink közlönyének első száma szeptember hónap 1-én megjelent. Hrvatski Željezničar (Horvát Vasutas) a neve fiatal testvérlapunknak. Mint első számából látjuk, frissen, lelkesen tör lándzsát a vasutasok igazságai mellett és a vasutasok helyzetének őszinte, szókimondó ismertetése mellett, oktató és felvilágosító cikkeknek is jut hely a lapban.

A «Hrvatski Željezničar» az országos vasutas-szervezet, a mi céltudatos szervezkedésünk alapján áll és mindenben azonos célokat követ a mi céljainkkal. Örömmel üdvözljük horvát nyelvű testvérlapunkat, kívánjuk, hogy sikeres legyen működése az összeség javára és felhívjuk lapunk olvasóit, hogy ahol horvátajku vasutasokkal érintkeznek, erélyesen terjeszszék közöttük horvát nyelvű lapunkat, amely szintén nem magánvállalat, hanem a vasutasok tulajdona.

Ez az örömdetes esemény egyébként alkalmasul szolgál arra, hogy két fontos és jelentős tanulságról számoljunk be. Tudvalevő, hogy már a múlt év közepén ki akartak adni zágrábi testvéreink a horvát lapot. Akkor azonban a vadul ránk támadt üldöztetés ezt a szép tervet meghiusította. De az erőszak és a kegyetlenség csak elhalasztotta, de meg nem akadályozta a mozgalmunkat. Minden üldöztetés dacára megjelent horvát testvérlapunk és horvát munkástársaink mozgalmuk ma erősebb, mint valaha volt. Ebből jóbarát is, ellenség is megtanulhatja, hogy az igazság haladását erőszakos eszközökkel hátráltatni ugyan lehet, de megakasztani nem lehet. És a mi igazságunk is győzni fog, minden agyarkodás és akadékoskodás dacára.

A másik nem kevésbé tanulságos és örömdetes tény az, hogy a «Hrvatski Željezničar» már első számában erélyesen hirdeti, hogy velünk, magyarokkal vállatve, testvéries szeretettel kíván harcolni az összvasutaság szent érdekeiért. És ez nagy dolog Horvátországban, ahol valósággal dühöng a horvátok között a magyar-gyűlölet. A mi fölvilágosító munkánk, a szervezett vasutasok céltudatosságának a vívmánya az, hogy a horvát vasutasok testvéreket, bajtársakat látnak a magyar vasutasokban, nem pedig ellenségeket. Tanulhatnának itt ebből azok az elvakított és indifferens vasuti alkalmazottak, akik békés munka helyett civódást és veszekedést szítanak.

A «Hrvatski Željezničar» megjelent Zágrábban minden hó 13-án és 28-án. Előfizetési ára egy hónapra 50 fillér, negyedévre 1 K 50 fill.

A szervezkedés útja. A céltudatos vasuti alkalmazottak erélyes szervezkedése főtartóztathatatlanul halad előre. Az elmúlt napokban a fővárosi értekezleteken kívül nyilvános vasutas-gyűlés volt Zágrábban, ahol ezúttal először beszéltek magyarul. Előadó Farkas munkástársunk volt. A gyűlésen ott volt majdnem valamennyi zágrábi vasuti alkalmazott. Elfogadták egyhangulag a következő határozati javaslatot:

Az 1905 szeptember hó 1-én a régi orfeum termében Zágrábban megtartott és 500 vasuti

alkalmazott által látogatott nyilvános gyűlés felkéri a vasuti munkások országos szervezőbizottságát, hogy a zágrábi Máv. műhelyfőnök által a mozgalmunkból kifolyólag különböző formában megrendszabályozott munkások érdekében a Máv. igazgatóságánál, esetleg a kereskedelmi miniszternél eljárjon.

Itt említjük meg, hogy *hazug* a polgári napilapoknak az a hire, mintha a zágrábi gyűlésen Farkas a koalíció mellett beszélt volna. Farkas a gyűlésen csupán a vasutasok gazdasági érdekeivel foglalkozott, politikai kérdésekről nem beszélt, tehát nem is nyilatkozott sem a koalíció mellett, sem ellene.

Ugyancsak a múlt héten jól látogatott és lelkes hangulatban lefolyt vasutas-értekezlet volt *Pécsett* és *Kaposvárt*. Ugy a zágrábi gyűlés, mint ez a két értekezlet hatalmasan lendített az országos mozgalmunkon.

KÜLFÖLD.

Angol sztrájkstatisztika. Az elmúlt évben Nagybritanniában kevesebb sztrájk volt mint az azelőtti években valaha. Összesen 334 eset fordult elő, melyekben 83,922 munkás volt érdekelve. A munkaszünetelések főrésze a bányamunkásokra esett, hozzájuk legközelebb állnak az építőmunkások. Ötvennyolc esetben a munkások sikert értek el, 161 esetben a munkaadók, 105 eset közös megegyezéssel végződött. Csak 23 esetben kellett független bírót megbízni az egyezkedéssel, minden más esetben a viszálykodó felek tárgyaltak egymással. A munkanélküliek száma sokkal nagyobb volt, mint hosszú évek sora óta, e mellett sokszorosan szenvedtek a munkások munkabércsökkenést, mely összesen hetenkint 39,117 font sterlinget tett ki, azaz majdnem annyit, mint a megelőző évben, vagy kétszer annyit, mint 1902-ben és 1901-ben. Az utolsó években a munkások inkább az élelmiszerek magas ára, mint a csekélyebb munkabér folytán szenvedtek; különösen erősen érezték a cukor megrágulását.

A svájci fogyasztási szövetkezetek az utóbbi években nagy lendületnek örvendenek. 1904-ben 175 egyesületnek 137,698 tagja volt. A szövetkezetek bevétele 48.513,942 frank és tiszta haszna 4.621,487 frank volt. Az alkalmazott tisztviselők és munkások száma 1841. A baseli szövetkezet a legerősebb Svájcban. 1904-ben 25,520 tagot számlált és pénzforgalma 13.353,449 frankot tett ki. A legtöbb szövetkezet saját sütődével és a baseli egyesület *nagyszerű mézsárszéssel* és *cipésműhelylyel* is rendelkezik; most azon van, hogy *gőzmalmot* létesítsen. A munka- és bérviszonyok rendezettek a svájci szövetkezetekben és a munkások rendes bérük folyósítása mellett 8—14 napi szabadságot is élveznek évente. Nem lehetne vajjon a mi Konzumunknak is ezen az úton haladnia?

Felhívás!

A Magyar Vasutas következő számaiban részletesen méltatjuk a miniszter válaszában minden egyes pontját. Megmondjuk, hogy mi benne megfelelő, mi nem; mi üdvös és mitéves. Megírjuk, hogy mit kell sürgetni, hol kell javítani és mi az, ami általánosan kielégítő.

Felszólítjuk összes munkástársainkat, hogy toborozzanak hiveket a szervezet számára és előfizetőket a *Magyar Vasutas* részére.

Fontolja meg minden vasutas, hogy minél erősebb a szervezet és minél nagyobb a tábora a Magyar Vasutasnak, annál hamarabb következik el

és annál teljesebb lesz a jövőben igaz ügyünk győzelme!

*

A Magyar Vasutas megjelen minden hét péntekjén. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VII., Csömöri-ut 28. szám, ahova mindenemü levelezés és egyéb küldemény intézendő.

Előfizetési feltételek:

Egy hóra frt —.40 (K —.80)
Negyedévre frt 1.20 (K 2.40)
Félévre frt 2.40 (K 4.80)

Minden összeköttetésünket a legnagyobb titokban tartjuk. Ha valaki — bármi okból — nem akarja, hogy lapunk az ő nevére járjon, bármilyen más címre is előfizethet.

Kész a pakli!

Vasárnap, e hó 3-án végre napvilágot látott az addig féltve őrzött, titokként leplezett alapszabálytervezete az alamiznaszövetségnek. Együttal hivatalosan tudatták a lapokkal, hogy Turtsányi Pál és Breuer Ferenc hivatalnokok, a torzszülött bábai, bemutatták Vörös László kereskedelmi miniszternek a «szövetség» alapszabályait, aki a szövetség szervezésére és a közgyűlés sürgős egybehívására az engedélyt megadta.

Mi az alapszabályokban megvalósítva látjuk mindazokat az aggályokat, amelyeket eddig hangoztattunk. Lapunk következő számában részletesen bonckés alá vesszük az összekotyvasztott tervezetet.

Most egyelőre leközlünk egy bírálatot, amely tőlünk távol álló helyről ered, tehát nem jut abba a gyanuba, hogy a mi «izgatásunk» műve. A «Kitartás» utolsó száma ezt a cikket közli:

«A vasutasok szövetsége. A legnagyobb furcsaságok közé tartozik a vasutasoknak jelenlegi mozgólódása. A hivatalnokok nincsenek megelégedve sem felsőbbbségükkel, sem pedig önmagukkal. A különféle diplomákkal bírók azon veszekesznek, hogy melyik fajta diploma ér többet: a jogi vagy a mérnöki. Mindkettő pedig előkelő lenézéssel beszél a másik két kategóriáról.

Az altisztek csak úgy leszólják egymást és egymás foglalkozását és ezzel akarják meggyőzni a minisztert arról, hogy ők is csak olyan urak, mint a hivatalnokok. Ilyen és hasonló érdemeik felsorolása után pedig sürgősen követelik az ő ur mivoltukat elismerő okleveleket. A szolgáltnak derogál a hivatalos cím, mert otthon a cseléd nem akarja őket respektálni.

Mindnyájan pedig kardos, sarkantyus és pávatollas cgyenruhát követelnek, csak a megkülönböztető jelvényekben nem tudtak eddig megegyezni, már pedig ennek az volna a legegyszerűbb megoldása, ha rangjukhoz mértén egy vagy két nullát ragasztana gallérjukra a felsőbbbség.

Hátra volnának még a vasuti munkások. Ezek azonban semmiféle címet vagy egyenruhát nem követelnek. Ők csak munkájuk után tisztességes megélhetést és megfelelő bándsmódot kérnek, amit azonban az előbb említett felsőbb kategóriák vitatnak el tőlük.

Egyszóval a kvalifikáció és a rangfokozatokhoz tapadó gög mindnyájokat külön-külön táborba gyűjtötte egymás ellen.

Ilyen idillikus egyetértés lévén a vasutasok között, most rájuk akarnak borítani egy nagy tót-kalapot, hogy alatta, mint a csirkék a kotlós alatt, testvéries egyetértésben meglapuljanak. Ezt a közbiztonsági műveletet pedig elnevezték a vasutasok szövetségének.

Erről a szövetségről azonban mi csak általánosságban beszélhetünk, mert mindeddig nekünk sem volt alkalmunk tiszta képet alkotni róla.

Az igaz, hogy úgy a szaklapokban, valamint a napilapokban is már sok szó esett erről az intézményről; de hogy milyen lesz az és mi lesz a célja, az mindeddig féltve őrzött titok. Már pedig ha ez oly intézmény akar lenni, mely minden vasuti

alkalmazottnak jogos érdekeit felölelni hivatva lesz, akkor annak alapszabályait mindazokkal egyetértőleg kell megvitatni és összedíltani, akik benne részt fognak venni; nem pedig a nyilvánosság és az érdekelt munkakörök egy részének teljes kizárásával.

Mi készségesen elismerjük mindazoknak a jó-hiszeműségét, — ha nem is éppen rátermettségét — akik az előmunkálatoknál részt vesznek; de nem minden aggály nélkül kérjük, van-e és kitől kapták erre megbízatásukat; illetve kiknek nevében dolgoznak titokban egy oly intézmény létesítésén, mely esetleg hivatva volna az összes vasutasoknak szolgálaton kívüli ügyeivel oly irányban foglalkozni, hogy abból az érdekelteknek a várt anyagi és erkölcsi hasznuk tényleg meg is legyen. A vasutasoknak van már annyi meglehetősen rossz jóléti intézményük, hogy kár volna azokat még egy rossz-szal gyarapítani.

A szövetség csak úgy szolgálhatná a vasutasok érdekeit, ha az az alkalmazottak független elhatározásából kifolyólag a szolgálatt viszonyával semmiféle összefüggésben nem álló oly szövetség volna, mely azokat az érdekeket volna hivatva megvalósítani, amelyeket a szolgálatadó bármi okból nem képes istápolni. Anélkül azonban, hogy ez az egyesülés ellentétben állana a szolgálatadó, jogos érdekeivel; mindazonáltal annak hatalmi tulkapasai ellen a legutolsó munkásnak is ellene hatható jogvédelmet és biztos menedéket nyujtana.

Ez pedig a legcsekélyebb hivatalos gyámkodás mellett is lehetetlenné válik, tehát hangoztatott valódi céljainak nem is felelhet meg.

Amit ez a cikk a kinevezettek fájón naiv mozgalmáról ír, az igaz és jogos bírálat. Épp úgy aláírjuk minden szavát annak a bírálatnak, amely az összepaklizott szövetségre vonatkozik. És ez a kemény, de igazságos bírálat annál nyomósabb, mert a «Kitartás» című lap a hivatalos közlönye a hasonló vasutas-egyletnek, amely jó fele részben kinevezettekéből áll, tehát azok véleményét is tolmácsolja. Nincs minden pikantéria híján, hogy ennek a szokimondó lapársunknak a szerkesztője Turtsányi Vilmos, a főpaklizónak, Turtsányi Pál az — öcsce.

A szervezett vasutasok az alamiznaszövetséggel szemben legközelebb tartandó országos gyűlésükön fognak állást foglalni. Ott fogják eldönteni, belépünk-e az alamizna-szövetségbe és belülről próbálunk-e javítani rajta, vagy pedig fütyülünk a paklira és távol tartjuk magunkat az egész svindlitol.

LEVELEZÉS.

Zágráb. (A zágrábi vasutasok figyelmébe.) A zágrábi vasutasok szervező-bizottsága ezúton értesíti az összes ottani vasuti munkásokat és ideiglenes alkalmazottakat, hogy a Höchs-féle vendéglőben, a Petrinska- és Senoina-utca sarkán titkárságot létesített, ahol úgy a magyar, mint a horvát vasutaslappra előfizetni lehet, valamint minden egyéb ügyet el lehet intézni. A zágrábi vasutastitkárság hivatalos órái minden vasárnap d. e. 8—12 óráig és minden hó 1-én és 15-én este 8—10 óráig. Ugyancsak a titkárság helyiségében olvasószoba is van, ahol a szervezett vasutasoknak magyar és horvát lapok állanak rendelkezésükre. Érdeke az összes zágrábi vasutasoknak, hogy minél teljesebb mértékben vegyék igénybe a titkárság által nyújtott előnyöket.

Szlatina. (Segély-kiáltás.) Megindító panasza, valósággal szívetremegtető segélykiáltás az, amit egy szerencsétlen, elaggott vasuti proletár leánya intéz lapunk révén a Máv. igazgatóságához és a nagy nyilvánosságához. Keller Jánosné a következő panaszos levél közzétételére kérte föl lapunkat:

Atyám tíz évi katonai szolgálat után felvettette magát a vasuti szolgálatba és hosszú ideig mint pályamunkás dolgozott, majd munkavezető örré nevezték ki és az egész életét ebben a szolgálatban morzsolta le 1901-ig, amikor aggkora miatt fölmondtak

neki és azóta havi 10 korona segélyben részesült. Most hogy a férjemet Magyarországból ide Szlavóniába helyezték át, nagy alázattal megkértük a pályafőlvigyzót, hogy volna olyan kegyes és adna atyámnak a fűtéstisztításnál napifoglalkozást. A pályafőlvigyzó kérésünket teljesítette is, de nagy szerencsétlenségünkre atyám megbetegedett és orvosi segélyre volt sürgős szükség. Atyám a Máv. betegsegélyző-pénztárnak megbetegedéséig tagja volt. Pályafőlvigyzója szabály szerint levonta a napibéréből rendszeresen a betegsegélyző-pénztári járulékokat. Egy ideig meg is kapta a táppénzt, de most minden ok nélkül Pécsi osztályvezető felügyelő ur megtiltotta a táppénz további kiszolgáltatását azzal a jószívre valló megjegyzéssel, hogy még most az egyszer elszámolja a táppénzt, de a további megtiltja. Azonfelül pedig azt se engedte meg, hogy az atyám az egész hónapot keresztüldolgozza, hanem csak egynéhány napot, hogy — mint kijelentette — ne «unakozzék». Így azután, ha sürgős orvoslás nem érkezik, szegény öreg atyám, aki egész életét az állam szolgálatában töltötte el, ebben a szolgálatban hagyta erejét, ifjuságát: aggkorára, gyengélkedése mellett éhezni kénytelen. Az osztály, amelyben dolgozik, Szommer Gyula osztálya.

Keller Jánosné.

Ha ehhez a levélhez megjegyzést fűznénk, az csak gyengíteni a szomorú hatását. Elvárjuk és reméljük, hogy az illetékes tényezők haladéktalanul megteszik a kellő intézkedéseket, hogy ennek az égbekiáltó igazságtalanságnak véget vessenek.

VEGYES.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon barátainknak, munkástársainknak és ismerőseimnek, kik feledhetetlen nőm elhunytá alkalmával bánatomban osztottak s részvétüket nyilvánították, ezúton mondok hálás köszönetet.

Szokpál Lipót.

Szerkesztői üzenetek.

Felülfizetések. Nyugoti műhely H. J. által 6:50, Hatvaniak —60, Északi munkás 0:20 f.

St. és társai. Káros és elítélendő dolgot művelnénk, ha az áldatlan és okatlan veszekedést lapunkba és szervezetünkbe is behurcolnók. Sokkal fontosabb és sürgősebb dolguk van a fölvilágosodott és céltudatos vasuti munkásoknak, semhogy egymás hátán vágjanak fát. Méltóztassanak egyébként, ha azáltal a közlemény által sértve érzik magukat, mindenekelőtt az illető lapnál elégtételt kérni.

Többeknek. Lapunk terét a kereskedelmi miniszter válaszában közlése annyira lefoglalja, hogy több közlemény e számból kiszorult.

Az Első leánykiházasítási egylet m. sz.-ben folyó év augusztusban 1.216,400 korona értékű biztosítási ajánlatot nyújtottak be és 1.045,500 korona értékű új biztosítási kötvényt állítottak ki. Biztosított összeg fejében 57,221 kor. 56 fillért fizettek ki. 1905 január 1-től augusztus 31-éig bezárólag 10.242,400 korona értékű biztosítási ajánlatot nyújtottak be és 8.586,700 korona értékű új biztosítási kötvényt állítottak ki. Biztosított összegek fejében 573,232 korona 95 fillért fizettek ki.

Értesítjük előfizetőinket, hogy szerkesztőségünkben (VII., Csömöri-ut 28. sz., I. emelet, ajtószám 4.) minden csütörtökön este 7—8 óráig

ingyen jogi tanácsot

kaphat minden előfizetője a MAGYAR VASUTAS-nak.

Vidéki előfizetők levélben fordulhatnak jogi tanácsér lapunk szerkesztőségéhez. A Magyar Vasutas jogtanácsosa KADOSA MARCELL dr. (0-utca 48., I. emelet).

Felelős szerkesztő: Farkas Izor.

Laptulajdonos: A magyar vasutas-szervezet.

Biraucz Döme könyvnyomdája Budapesten, VII., Amazon-u. 6—8